

Jaarverslag Stichting Landschap het Groene Woud 2022

1. Vooraf

In 2021 is de **Stichting Landschap Het Groene Woud** ontstaan uit een fusie van de twee stichtingen: het Nationaal Landschap HGW en het Landschapsfonds HGW. Het doel van de stichting is:

Het stimuleren en ondersteunen van de uitvoering van projecten gericht op natuurbeheer, op het versterken van de landschappelijke kwaliteit, het bevorderen van de biodiversiteit en aanverwante doelen, zoals erfgoed.

De reden voor deze fusie lag in de vaststelling in 2020 van het masterplan voor het Van Gogh Nationaal Park. Landschap Het Groene Woud is initiatiefnemer en belangrijke uitvoeringspartner van dit Nationaal Park in oprichting. Het bestuur en de organisatie van HGW zijn in 2021 afgestemd op de nieuwe situatie en konden zich in 2022 weer helemaal op de kerntaken richten.

Hierna worden achtereenvolgens geschetst:

- doorlopende activiteiten,
- projecten,
- ontwikkeling Van Gogh NP
- organisatie
- communicatie
- financiën
- vooruitblik naar 2023 en verder.

2. Doorlopende activiteiten

Landschapsfonds Het Groene Woud

Bij het Landschapsfonds kunnen initiatiefnemers uit het gebied financiële ondersteuning voor hun projecten aanvragen. In de afgelopen jaren zijn zo 141 projecten op weg geholpen en vele publicaties gerealiseerd.

In 2022 zijn er zeven aanvragen gedaan en toegekend:

- Stichting Duurzaamheidvallei (Oisterwijk)
- Natuurgidsen opleiding Het Groene Woud van IVN (alle gemeenten)
- Natuureducatie De Scheeken (Boxtel)
- Boek 'Bijzondere Bomen Sint-Oedenrode' (Meerijstad)
- Restauratie Molen de Korenaar (Oirschot)
- Aankoop Land de Scheeken (Boxtel)
- Boek 'Historische Boerderijen Veghel' (Meerijstad)

De projecten werden inhoudelijk beoordeeld door de project adviescommissie die in 2022 bestond uit: Marijke Abrahams, Riet Meijer, Harrie Boot, Henk Veldkamp, Henk van Roosmalen, Ger van den Oetelaar (voorzitter), Mari van de Velden (secretaris). Het budget voor het landschapsfonds is daarmee in 2022 niet geheel benut. Dit zal in

2023 met kracht onder de aandacht van de actieve groepen in het gebied worden gebracht.

Deltaplan voor het Landschap

Het initiatief voor het Deltaplan voor het Landschap dateert al van 2007. Voor het gebied in de gemeenten Oisterwijk en Tilburg werd door de minister van VROM subsidie beschikbaar gesteld voor aanleg en beheer van een aaneengesloten netwerk van landschapselementen, met langjarige beheerscontracten (tot 2043) die een bijdrage leveren aan de agrarische bedrijfsontwikkeling.

Er zijn voor 2016 door 26 bedrijven landschapsplannen ondertekend, die ruim 19 ha. Landschapselementen invullen. De basis voor de beheerscontracten was het Stimuleringskader Groen-Blauwe diensten (STIKA), tegenwoordig de Stimuleringsregeling Landschap (STILA). Deze contracten, controles en uitkeringen lopen via RVO.

Daarnaast is een aparte “Deltaregeling” ontwikkeld. De ondernemer die een actieve bijdrage levert, krijgt een jaarlijkse vergoeding. De naleving wordt gecontroleerd door Brabants Landschap en de vergoeding wordt uitgekeerd door het Landschapsfonds HGW.

Omdat STIKA/STILA regeling telkens voor 6 jaar wordt vastgelegd kon voor het beheer alleen een langere garantie worden gegeven als er ook een bedrag beschikbaar is voor de resterende jaren. Met een geldlening van de provincie Noord-Brabant van € 950 K (welke in 2039 moet worden ingelost) heeft het Landschapsfonds HGW samen met het Brabants Landschap en de gemeente Oisterwijk hiervoor een buffer gevormd, om uit de renteopbrengsten de contracten uit te betalen.

Door veranderingen binnen de agrarische bedrijven is het aantal contracten van 26 teruggelopen tot 15. De oppervlakte van de gecontracteerde grond is gelijk gebleven. In 2022 is na toetsing van de geleverde prestaties aan de ondernemers een bedrag van € 15.093 uitgekeerd.

De deel-landschappen

Centraal in ons programma “Penwortel” uit 2021 staan de lokale samenwerkingsprojecten: de deellandschappen. In veertien kernen of gemeenschappen wordt op een integrale manier gewerkt aan de landschappelijke kwaliteiten van de omgeving. Er zijn wel grote verschillen in het stadium van ontwikkeling. Bij Heukelom (Oisterwijk), Gemonde (Sint-Michielsgestel), Middelrode (idem), Liempde (Boxtel) is al veel ervaring opgedaan en zijn mooie, robuuste resultaten bereikt in ontwikkeling van nieuwe natuur en het verbeteren van de toegankelijkheid. Samenwerking en een gedeeld gevoel van eigenaarschap blijkt daarbij steeds weer cruciaal. Bij Spoordonk (Oirschot), Eerde (Meierijstad) Baarschot (Boxtel) en De Vleut (Best) wordt gezocht naar de beste werkwijze en organisatievorm.

Met de Stichting Duurzaamheidsvallei te Oisterwijk is in 2022 de samenwerkingsovereenkomst uit 2016 vernieuwd. Zij geven sturing aan de

groeïende betrokkenheid van bewoners en omwonenden met het landschap en inrichting van dit gebied. HGW draagt tweemaal € 2.500 bij in de proceskosten voor hun gebiedsproject in 2022 en 2023.

Over een breed veld zien we vooruitgang, maar het zijn wel kleine stappen. Om de uitwisseling van ervaringen te bevorderen is in september in De Kleine Aarde een brainstorm met sleutelpersonen georganiseerd. De uitkomst daarvan heeft ook bijgedragen tot het voornemen om een Leader-aanvraag te doen (zie 3.3.) Daarnaast hebben we om de groepen te ondersteunen en te versnellen aan de ervaren adviseur John Vermeer opdracht gegeven om de groepen te faciliteren en met hen knelpunten en kansen aan te pakken en aan Marco Taks van bureau Orbis opdracht gegeven om opties voor aanplant te realiseren en zo zichtbare resultaten te laten zien. Dit gaat in 2023 ongetwijfeld zijn vruchten afwerpen.

Overzicht deellandschappen

3. Projecten

Landschapsbiografie De Dommel

Bij de ontwikkeling van Van Gogh Nationaal Park is in '21 gestart met het schrijven van de Landschapsbiografie voor de Dommel. Hiervoor is financiële ondersteuning gekregen van RVO, namens het Ministerie van LNV, in het kader van de regeling 'Tijdelijke ondersteuning Nationale Parken'. Met de bijdragen van de partners, met

name Brabants Landschap en Waterschap de Dommel, is een projectbegroting vastgesteld van € 245 K.

Door het noeste en belangeloze werk van een omvangrijk team van deskundige auteurs is in 2022 een uniek werk over de ontwikkeling van het landschap voor het stroomgebied van de Dommel tot stand gekomen. Ca 1150 pagina's in twee banden met een keur aan foto's en kaarten schetsen de rijke geschiedenis. Een bijzonder standaardwerk dat de landschappelijke en historische rijkdom van het gebied en de waarde van de natuur indringend onder de aandacht brengt.

Er is ook over gedacht hoe deze schat aan kennis voor overheden en een breed publiek toegankelijk te maken, zodat het als inspirerende basis en verbindende onderlegger kan dienen voor economische, recreatieve en ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied.

Hieraan zijn tijdens het schrijfproces bijeenkomsten met stakeholders gewijd en is de uitvoering van zes fysieke projecten als evenzovele illustraties in het veld aan de biografie verbonden. Om het boek gemakkelijk te kunnen gebruiken als naslagwerk wordt een digitale index op de website van Het Groene Woud opgenomen en worden kaarten digitaal beschikbaar gesteld.

Op 21 april 2023 zal de landschapsbiografie voor de Dommel officieel worden gepresenteerd tijdens een symposium en is dan in de boekhandel verkrijgbaar.

Mozaïek Dommelvallei

In 2015 is het Manifest Dommelvallei opgesteld en ondertekend door twintig overheden en organisaties uit deze regio. Het Manifest bouwt voort op het MozaïekBrabant uit 2014. Hierin worden de Brabantse watersystemen ingezet. Zes 'watermachines' maken nieuwe ruimtelijke koppelingen. Oplossingen worden aangedragen voor de Dommelvallei waarin landbouw, boomteelt, natuur en recreatie, bedrijvigheid en wonen in een groene omgeving elkaar gaan versterken. De activiteiten van de Stuurgroep Mozaïek Dommelvallei richten zich met name op kennisdeling, ontwerp en het pleiten voor en benutten van experimenteerruimte. Het Groene Woud is de afgelopen jaren één van de belangrijke actoren in dit proces geweest. In 2022 is gesproken over de toekomst van Mozaïek Dommelvallei en de afspraak gemaakt dat Het Groene Woud hierin een centrale rol zal vervullen. Dit overleg heeft geleid tot het hier volgende project.

Leader aanvraag

In het najaar van 2022 opende de provincie de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor het opstellen van een "Lokale Ontwikkelingsstrategie" (LOS) in het kader van de Leader-regeling van de EU. Deze LOS kan dan in de loop van 2023 worden ingediend, nadat door Gedeputeerde Staten de regeling is opengesteld. Naar verwachting zal dit snel na de verkiezingen in maart gebeuren.

Het Groene Woud heeft goede ervaringen met Leader. In 2007 werd een omvangrijk programma met heel veel projecten afgesloten met de publicatie: "Van dromen naar daden in de Meierij". In 2007 werd ook een aanvraag voor een vervolg opgesteld, deze werd echter niet gehonoreerd.

In overleg met de Stuurgroep Mozaïek Dommelvallei is in oktober besloten om deze "schrijf"-subsidie aan te vragen. Daarmee werd natuurlijk expliciet het voornemen geuit dat we ook een aanvraag willen doen. Een ingrijpend besluit van groot

strategisch belang. De honorering van deze aanvraag zal gaan betekenen dat we voor ons gebied een investeringsprogramma van € 2,5 miljoen kunnen uitvoeren. Het zal stevige consequenties hebben voor de organisatie. Het Groene Woud zal als penvoerder gaan functioneren en krijgt daarmee een grote verantwoordelijkheid. Dit ingrijpende principe besluit is daarom aan de Groene Woud Raad voorgelegd en daar goedgekeurd.

Bij de voorbereidingen van de aanvraag voor de “schrijf”-subsidie en de LOS kregen we al veel positieve reacties en veel initiatiefnemers brengen hun creativiteit en expertise in.

In eerste instantie is met de Stuurgroep Mozaïek Dommelvallei gekozen voor een deel van Het Groene Woud als plangebied, maar na overleg met de provincie gaan we uit van heel ons gebied, met aanpassingen waar de regels van Leader dat vragen. De concept LOS zal op 31 maart 2023 klaar zijn. Daarna zal de Lokale Actie Groep (LAG) die de projecten zal gaan beoordelen, worden samengesteld en de definitieve LOS worden afgestemd op de voorwaarden die GS bij de openstelling van de regeling vaststelt.

NWO onderzoek

Voor HGW is contact met onderwijs en onderzoek altijd belangrijk geweest. In 2022 hebben we daarom studenten en leerlingen van middelbare school en studenten van hbo, mbo en wo lesgegeven, ontvangen voor een excursie of begeleid als opdrachtgever in studieprojecten en onderzoek. Dit geeft nuttige informatie over de mogelijkheden om jongere mensen te betrekken bij onze activiteiten. Met HAS Green Academy in den Bosch is overeengekomen dat Het Groene Woud een proefgebied zal zijn in een landelijk onderzoek naar het ontwerp van “klimaat robuuste landschappen” en dat we zullen bijdrage aan de lokale inbedding van dit onderzoek. De funding hiervoor is in februari 2023 toegekend.

4. Ontwikkeling Van Gogh Nationaal Park

In 2022 is de minister van LNV er nog niet in geslaagd een beslissing te nemen over de toekenning van de formele status van nationaal park aan Van Gogh NP. Tegelijkertijd zijn er al wel verschillende projecten door het rijk financieel ondersteund welke ook voor HGW van groot belang zijn zoals Brabants Bodem, Agroforestry en de Landschapsbiografie voor de Dommel. Eind 2022 is daar een aanzienlijk budget voor groen-blauwe dooradering bijgekomen.

Het masterplan voor Van Gogh NP is opgebouwd langs vier ontwikkellijnen:

- Natuur, landschap en erfgoed als kans
- Perspectief voor boeren en duurzame voedselproductie
- Natuur en landschap tot in het hart van de stad
- Ontwikkeling van natuurbeleving en duurzaam (cultuur)toerisme.

Met name aan de eerste lijn willen wij bijdragen door de uitvoering van projecten. De invulling van de groen-blauwe dooradering is daarom heel interessant voor onze aanpak via de deel-landschappen. Om de haarvaten van de samenleving te verbinden met de doelstellingen van Van Gogh NP is in de begroting van VGNP voor '21 en '22 een bijdrage aan de streeknetwerken opgenomen en ontving HGW in

2022 € 20 K. Hiermee worden onder andere communicatie en de acties voor de ondersteuning van de deellandschappen en versnelling van aanplant gerealiseerd.

5. Organisatie

Het bestuur van de Stichting landschap Het Groene Woud bestaat uit:

Jeroen Naaijken	- voorzitter
Ger van den Oetelaar	- vice-voorzitter
Michel van Rooy	- penningmeester
James van Leuven	- secretaris
Désiré van Laarhoven	
Arjen Simons	
Stan Kerkhofs	
Twan Tiebosch	
Henk Klösters.	

De stichting kent ook een Het Groene Woud Raad. Deze raad houdt toezicht op het bestuur en de algemene gang van zaken binnen de stichting en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het bestuur. De Raad wordt gevormd door vertegenwoordigers van partijen uit het regionale netwerk die bijdragen in de exploitatie van de stichting, zijnde:

Stichting Brabants Landschap	Arjen Simons
Stichting Zet	Andre Megens
Waterschap de Dommel	Mado Ruijs
Gemeente Oirschot	Joep van de Ven
Gemeente Best	Rik Dijkhoff
Gemeente Sint-Michielsgestel	Sam Goossens
Gemeente Meierijstad	Johan van Gerwen
Gemeente Boxtel	Désiré van Laarhoven
Gemeente Oisterwijk	Eric Logister

Daarnaast zijn bestuursleden o.q. lid van de Raad. Leden van de Groene Woud Raad en het bestuur ontvangen geen vergoeding voor hun inzet.

De operationele ondersteuning wordt geboden door:

Algemene coördinatie	Johan van Cuyck
Landschapsfonds	Mari van de Velden
Administratie/secretariaat	Bernadette Roestenburg (tot 1 jan 2023) Gidi Kroonen (na 1 jan 2023)
Financieel adviseur	Geert-Jan van Schijndel

De Stichting Landschap Het Groene Woud is ANBI geregistreerd en is gehuisvest in "D'n Liempden Herd" te Liempde. Registratie KvK: 83402675.

6. Communicatie

Vrienden

Een belangrijke basis van draagvlak voor de activiteiten vanuit het gebied zijn de Vrienden van Het Groene Woud. Dat zijn inwoners, bedrijven en organisaties die de doelstellingen van HGW een warm hart toedragen, en daarom donateur van HGW willen zijn. Voor bedrijven en organisaties is het een mooie en makkelijke manier om invulling te geven aan 'landschappelijk verantwoord ondernemen'. De bijdragen van de vrienden worden volledig gebruikt voor ondersteuning van projecten via het landschapsfonds. Eind 2022 was het aantal Vrienden van HGW 206.

Website

De website www.hetgroenewoud.com trok in 2022 in totaal 6.890 bezoekers (21.313 in 2021). Zij waren in totaal goed voor 8.042 gebruikerssessies (25.406 in 2022). De gemiddelde sessieduur was in 2022 1:29 minuut (in 2021 was dit 1:16 minuut). In 2022 zijn er 41 nieuwsberichten op de website geplaatst (47 in 2021). Het aantal bezoekers aan de website is sterk gedaald. Mogelijk doordat Het Groene Woud kleiner werd, reorganiseerde en er geen nieuwe grote projecten werden gestart. De nieuwsberichten vormen belangrijke input voor Facebook, Twitter en LinkedIn.

Facebook

De Facebookpagina van Het Groene Woud had eind december 2022 1.551 volgers (1.513 in 2021). Er werden 50 berichten op Facebook geplaatst, net iets minder dan in 2021. Het bereik ligt tussen de 300 en 800 personen per bericht. Dit is ongeveer gelijk aan 2021. Het bereik is mede afhankelijk van het aantal keer dat een bericht door andere paginabeheerders wordt gedeeld.

Twitter

Het Twitteraccount van Het Groene Woud heeft eind 2022 het aantal van 1.577 volgers (1.600). Er zijn 166 berichten geplaatst (129 in 2021). Let wel: dit cijfer is exclusief het talrijke aantal retweets door andere partijen van onze berichten. Het aantal 'tweet-impressions' (het totale bereik van de verstuurd tweets) ligt gemiddeld op 3.666 per maand in 2022 (5.391 in 2021).

LinkedIn

Sinds 29 maart 2018 is Het Groene Woud ook actief op LinkedIn. Eind 2022 had het account 247 volgers (ten opzichte van 206 volgers eind 2021). In 2022 werden circa 10 unieke berichten geplaatst. Over het algemeen wordt op LinkedIn enkel de digitale Nieuwsflits gedeeld en af en toe een uitzonderlijk bericht (zoals de nieuwe folder over de deel-landschappen).

Digitale nieuwsflitsen

In 2022 werden er in totaal vier digitale nieuwsflitsen verstuurd, net zoals in 2021. Iedere nieuwsflits gaat via marketingsysteem Spotler steeds naar tussen de 1.300 en 1.400 mailadressen.

7. Financiën

De financiële rapportage laat een gezonde huishouding zien. Het jaar 2022 wordt met een klein positief saldo afgesloten. Het grootste deel van de inkomsten (€ 122.631) voor de organisatie en voor het Landschapsfonds komt van de deelnemende gemeenten en het waterschap (50%), gevolgd door bijdragen van ngo-partners, bedrijven en vrienden (33%). Aan de uitgavenkant werd €32.468 direct aan initiatieven uitgekeerd (ca 25%). Dit is dit jaar dus minder dan de beoogde 50%. De bureaunkosten worden voor het overige benut om de uitvoeringsprojecten te organiseren. Deze projecten hebben hun eigen begroting en (subsidie) inkomsten die buiten de exploitatie gehouden worden. Op dit moment staan nog dertien projecten op de rol, waarvan er negen in 2021 zijn afgerond en wachten op financiële afsluiting. Nu zijn de projecten voor Mozaïek Dommelvallei, Van Gogh NP (aanplant bomen), de Landschapsbiografie Dommel en Leader nog ‘onderhanden werk’.

8. Vooruitblik 2023 en verder

In november 2022 is door de leden van de Groene Woud Raad op basis van de geleverde prestaties unaniem besloten om de samenwerking in de Stichting landschap het Groene Woud met vier jaar te verlengen t/m 2026. Daarnaast is steun toegezegd voor de Leader ambitie waarvoor € 500K aan cofinanciering door de Nederlandse overheid nodig is. Omdat dit Leader-programma waarschijnlijk zal starten eind 2023 en een looptijd heeft van minimaal vijf jaar, is het nadenken over de langere termijn weer zeer relevant. Daarom werken we aan een nieuw programma als opvolger van “Penwortel” voor de jaren 2023 tot en met 2026.

In 2022 werd er flink gebouwd aan het netwerk van actieve groepen waarin de goede dingen gedaan worden waar natuur, landschap en erfgoed beter van worden. In 2023 gaan we door met het stimuleren van lokale gemeenschappen om het eigen “deellandschap” aan te pakken. Om daartoe een netwerk te vormen, om inrichting en beheer van de eigen groene gebieden in te vullen, verbindingen te leggen naar de grote natuurgebieden, ruimte te vinden voor klimaatmaatregelen, biodiversiteit en natuur-inclusieve landbouw. En de lokale gemeenschap een gezonde leefomgeving te bieden.

De ervaringen die we daarbij opdoen, de “do’s and dont’s”, willen we communiceren. De plaatsen waar gewerkt wordt, door wie en wat er wordt gerealiseerd moeten beter zichtbaar zijn. We werken daarom aan een toegankelijk GIS platform voor projecten. Ook is er behoefte aan uitwisseling van de lokale ervaringen en om de verbinding te kunnen leggen met het regionaal beleid. Zo willen we de lokale netwerken bijstaan in het schakelen naar de brede transitie op gebied van energie, waterbeheer, landbouw en de uitvoeringsinstrumenten die daarbij horen. Daartoe verbouwen we onze website.

Het schrijven van de Lokale OntwikkelingStrategie heeft al een versnelling gegeven aan deze plannen. De eerste maanden van 2023 is er intensief contact geweest met veel initiatiefnemers in het gebied. De openstelling van de Leader-regeling door GS, vervolgens de indiening en het besluit over toekenning zal naar verwachting nog een

aantal maanden vragen. In die tijd gaan we echter niet zitten wachten. Geïnspireerd door de energie in het gebied gaan we verder met de goede ideeën zodat we een vliegende start kunnen maken als in 2024 het Leader budget beschikbaar komt. En ondertussen zetten we met kracht ook de middelen van het Landschapsfonds in die welke via Van Gogh NP beschikbaar komen voor bijvoorbeeld de groen-blauwe dooradering.

JN 16 3 2023